

**РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНИХ
КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ
У ХАРКІВСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ**

Цифрові технології мають багато тлумачень відповідно до цілей та галузей їх використання. У сфері освіти цифрові технології розглядають як використання різних електронних засобів та програмного забезпечення з метою покращення якості навчання та забезпечення доступу до знань здобувачам освіти та викладачам [3]. Цифрова комунікація включає використання цифрових технологій для спілкування, співпраці та обміну інформацією. Компетентність в освітньому процесі, як відомо, охоплює сукупність особистісних якостей учня (ціннісно-сміслових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), обумовлених досвідом його діяльності в певній соціально і особистісно-значущій сфері. Інакше кажучи, компетентність – це цілісна якість особистості, яка, базуючись на знаннях, уміннях, навичках, досвіді й особистісних якостях, відображає прагнення, готовність і здатність вирішувати проблеми та розв'язувати завдання реальної практичної діяльності [6].

Під комунікативною компетентністю розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок. Поняття «комунікативна компетентність» означає сукупність знань про норми і правила ведення природної комунікації – діалогу, суперечки, переговорів та ін.[5]. Комунікативна компетентність – це здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з оточуючими людьми, певна сукупність знань, умінь та навичок, що забезпечують ефективне спілкування, передбачають уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти й бути

зрозумілим для партнера у процесі спілкування [2]. Вона формується в умовах безпосередньої взаємодії, оскільки є результатом досвіду спілкування між людьми, та опосередкованої, в тому числі і в сфері культури та мистецтва, з яких людина отримує інформацію про характер комунікативних ситуацій, особливості міжособистісної взаємодії і засоби їх вирішень. Опанування людиною комунікативних навичок передбачає запозичення з культурного середовища засобів аналізу комунікативних ситуацій у вигляді словесних і візуальних форм [5].

Фахівці відзначають тісний взаємозв'язок між комунікативною та інформаційною компетентністю, яка передбачає різні процеси інформаційної діяльності та розглядається як інтегральна характеристика індивіда, пов'язана з роботою з інформацією в усіх її видах і проявах, вміння добувати, осмислювати, опрацьовувати та використовувати інформацію з різних джерел, що дозволяють ефективно користуватися та працювати з інформацією як у повсякденному житті, так і у професійній діяльності [1]. На теперішній час загальноприйнятим є розуміння, що впровадження компетентнісного підходу дозволяє не тільки конструктивно вирішувати багато різноманітних питань, а є одним із шляхів підвищення ефективності в різних видах діяльності, у тому числі й в освіті.

На прикладі інформаційно-документної діяльності, можна конкретизувати, що формування та розвиток професійних компетентностей, як інтегрованих комунікативно-інформаційних, для майбутніх інформаційних фахівців спрямовано на здобуття здобувачами знань та навичок в області інформаційного забезпечення управління; розробки та впровадження технологічних процесів документування; організації та комунікації в інформаційній діяльності; роботи з документами та інформацією, використовуючи сучасні засоби комп'ютерно-комунікаційних технологій та систем електронного документообігу. Відповідно до фахових компетентностей окреслено й результати навчання, серед яких: впровадження та використання комунікаційних технологій у соціальних системах, мультимедійне забезпечення

інформаційної діяльності; керування та організація референтної та офісної діяльності та інші.

На другому (магістерському) рівні вищої освіти зі спеціальності 029 ІБАС в освітній програмі: «Інформаційно-документна та бібліотечна діяльність» (ХДАК), в її меті підкреслено важливість формування загальних та професійних компетенцій, які включають здобуття комунікативних компетенцій в «області інформаційного забезпечення управління та культури; розробки та впровадження технологічних процесів документування; організації та управління інформаційною, документаційною та бібліотечною діяльністю, використовуючи сучасні засоби комп'ютерних технологій та систем електронного документообігу» [7]. Іншими словами – йдеться про вплив та інтегрування засобів цифрових технологій в професійну інформаційно-документну діяльність.

Особливості освітньої програми передбачають забезпечення кваліфікованого володіння теоретичними, організаційно-методичними, техніко-технологічними засадами інформаційної та документаційної (діловодної, бібліотечної та архівної) діяльності; науково-педагогічної діяльності. Важливим є ґрунтовне вивчення специфіки інформаційної діяльності в системі соціальних комунікацій, інноваційні трансформації інформаційно-документних сервісів в умовах використання комп'ютерних та інтернет-технологій (або цифрових технологій). Формування комунікативно-інформаційних компетенцій, здійснюється майже через усі навчальні дисципліни, переважно це такі, як: Іноземна мова, Інформаційний менеджмент, Прикладні соціокомунікаційні технології, Системи управління електронним документообігом, Об'єктно-орієнтовані методи в Інтернет-технологіях, Технології Інтернет-реклами, Магістерський семінар та інші.

Задля успішного працевлаштування у сфері культури та в інших галузях в якості керівників, менеджерів, наукових співробітників та професіоналів в галузі інформації та інформаційної аналітики тощо, професійні (або фахові)

комунікативні компетенції передбачають опанування майбутніми інформаційними фахівцями навичками комунікацій на різних рівнях. А також реалізувати їх у програмних результатах – формувати стратегії системної організації, модернізації, підвищення ефективності управління інформаційною, бібліотечною та архівною діяльністю; здійснювати організацію та управління інформаційно-аналітичною діяльністю на підприємствах та установах; розробляти моделі предметної галузі, застосовувати принципи проектування автоматизованих БД, веб-сервісів та соціальних медіа в інформаційній діяльності; використовувати знання та навички щодо моделювання документно-інформаційних систем і їх ресурсів при аналізі конкурентоспроможності установи; застосовувати прикладне програмне забезпечення для вирішення управлінських та/або наукових завдань на основі поєднання інтелектуальних здібностей людини з функціональними можливостями інформаційних систем, тощо.

Результати навчання спрямовано на їхню реалізацію переважно в інформаційних, аналітичних, адміністративних, кадрових підрозділах, службах діловодства підприємств, організацій, установ, фірм різного профілю, а також в органах державного управління всіх рівнів. Розроблені та зафіксовані у стандарті професійні компетентності та результати навчання за інтегрованою спеціальністю ІБАС безумовно орієнтовані й на інші спрямування (або профілі) цієї спеціальності: бібліотечну та архівну. Саме ці документні установи мають активно реагувати на вимоги сучасних змін інформаційно-мережевого суспільства, щоб їх багаті документні ресурси ставали б доступнішими дистанційно для усіх користувачів комп'ютерних мереж.

Література

1. Бацилева О.В. Проблема формування інформаційної компетентності майбутніх педагогів під час професійного становлення. *Цифровізація вищої освіти та цифрова грамотність*: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 29 січня – 10 березня 2024 року. Львів –

Торунь : Liha-Pres, 2024. С.21-23.

2. Цифрові технології в освіті: сучасний досвід, проблеми та перспективи : монографія (за ред. Т. А. Васильєвої та ін). Суми, 2022. 150 с.

3. Гончарова І.П. Цифрові технології в освіті як засіб покращення доступності та ефективності навчання. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734946/1/%D0%93%D0%BE%D0%BD%D1%87%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf.

4. Когут І. Інформаційна компетентність як структурний компонент професійно-педагогічної комунікативної компетентності педагога в сучасному освітньому просторі. *Освітологічний дискурс*. 2018. № 3–4(22–23). С. 246–255.

5. Комунікативна компетентність, її складові. URL: https://pidru4niki.com/90380/sotsiologiya/komunikativna_kompetentnist_skladovi.

6. Марущак О.М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. *Креативна педагогіка*. Вип. 11 (2016). С. 97 – 108.

7. ОПП «Інформаційно-документна та бібліотечна діяльність» 029 ІБАС. Х.ХДАК,2024. // https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/op/2024/029_m.pdf.

УДК 378.147:81'276.6:94:316.7(477)(043.2)

Біловус Леся,
Іванова Світлана
/ м. Тернопіль /

НАЦІОНАЛЬНА ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА – ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ КНИЖКОВОГО НАДБАННЯ УКРАЇНИ

У сучасному світі, де технічний прогрес та економічні показники часто виходять на перший план, роль гуманітарних дисциплін у формуванні всебічно розвиненої особистості та відповідального громадянина залишається критично